

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa,

08 KWI. 2015

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

Fundacja Wolność od Religii

ul. Fryderyka Chopina 41/2

20-023 Lublin

VII.5600.3.2014.NC

Szanowni Państwo!

W odpowiedzi na pismo w sprawie organizacji zajęć z religii w żłobku publicznym, z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, działając na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014, poz. 1648), przedstawiam następujące informacje.

W swoim wniosku zwrócili się Państwo w sprawie organizacji katechezy w publicznym żłobku. Jak wynika z przedstawionych przez Państwa informacji, Żłobek nr 5 w Gdańsku-Wrzeszczu miał zorganizować spotkania z księdzem. W Państwa ocenie, podobne zajęcia nie mają podstawy prawnej i nie powinny odbywać się w publicznej placówce, prowadzą bowiem do dyskryminacji dzieci, których rodzice nie należą do Kościoła rzymskokatolickiego.

W odpowiedzi na Państwa pismo, Urząd Miejski w Gdańsku wyjaśnił, że spotkania z księdzem nie miały charakteru katechezy. Służyły przygotowaniu dzieci do wspólnego świętowania Świąt Bożego Narodzenia. Rodzice byli powiadomieni o planach zorganizowania zajęć, a w spotkaniu uczestniczyły tylko te dzieci, których opiekunowie wyrazili na to zgodę. Pozostałe dzieci miały w tym czasie zapewnioną opiekę. Żłobek organizuje podobne zajęcia powołując się na przyjętą przez siebie koncepcję pedagogiczną – dzieci w placówce uczą się kultywować polskie tradycje i obyczaje.

Z Państwa pisma wynika, że nie kwestionują Państwo prawdziwość informacji udzielonych przez Urząd. Nie zarzucają Państwo zatem żłobkowi organizowania obowiązkowych zajęć z księdzem czy niezapewnienia opieki dzieciom niekorzystającym ze spotkania. W Państwa ocenie, naruszeniem prawa może być sama możliwość skorzystania z podobnej oferty w publicznym żłobku.

W związku z powyższym, pragnę wyjaśnić, że żłobki nie są placówkami oświatowymi w rozumieniu ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). Oznacza to między innymi, że dla żłobków nie ustala się podstawy programowej nauczania (treści edukacyjnych, którą muszą zostać przekazane we wszystkich placówkach tego typu w Polsce). Zajęcia w żłobku odbywają się w zgodzie ze statutem, który określa cele i zadania placówki oraz sposób ich realizacji.

Zajęcia w żłobkach, w przeciwieństwie do zajęć w przedszkolach i szkołach, nie mają zatem wyraźnej podstawy prawnej. Organizowane są z uwzględnieniem potrzeb i możliwości dzieci oraz, w miarę możliwości, są dostosowywane do oczekiwań rodziców.

Taki kształt przepisów wynika przede wszystkim z faktu, że dzieci objęte opieką żłobkową, ze względu na właściwy dla swojego wieku stopień rozwoju psychofizycznego, nie korzystają z zajęć edukacyjnych w takim kształcie, jaki jest odpowiedni dla starszych dzieci. Żłobki pełnią przede wszystkim funkcje opiekuńcze i wychowawcze, edukacja odbywa się przez zabawę i służy głównie przygotowaniu dzieci do późniejszej nauki. Z tego powodu przepisy nie wymagają od opiekunów w żłobkach kwalifikacji nauczyciela. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2013 r. poz. 1457 z późn. zm), opiekunem w żłobku może być m.in. osoba posiadająca kwalifikacje pielęgniarki, położnej, opiekunki dziecięcej lub osoba posiadająca wykształcenie średnie i doświadczenie w opiece nad dziećmi.

Należy podkreślić, że Konstytucja gwarantuje wszystkim rodzicom prawo do wychowania dzieci w zgodzie z własnymi przekonaniami. Placówki sprawujące opiekę nad dziećmi, na życzenie rodziców, mogą zatem organizować spotkania poświęcone obchodzonemu przez rodziny świętom. Jeżeli zajęcia mają mieć charakter wyrażnie wyznaniowy, publiczne żłobki powinny je zorganizować w taki sposób, aby nie dochodziło do naruszenia praw rodziców, którzy nie życzą sobie udziału swoich dzieci w podobnych

przedsięwzięciach. Zajęcia nie mogą być zatem obowiązkowe, a dzieci niekorzystające z nich muszą mieć zapewnioną odpowiednią opiekę.

Zasada neutralności światopoglądowej państwa nie może być jednak rozumiana jako obowiązek usunięcia z przestrzeni publicznej wszelkich oznak religijności. Konstytucja gwarantuje wszystkim wolność uzewnętrzniania przekonań religijnych, mogą z niej zatem korzystać także rodzice dzieci uczęszczających do żłobków. Jeżeli placówka ma możliwość zapewnienia rodzicom zajęć zgodnych z ich oczekiwaniami w taki sposób, aby nie odbywało się to kosztem praw i wolności innych, podobne zajęcia mogą się odbywać i nie prowadzą one do naruszenia prawa.

W swoim piśmie wskazaliście Państwo, że podobne zajęcia mogą mieć negatywny wpływ na proces wychowywania dzieci – podział grupy może powodować poczucie krzywdy. Pragnę podkreślić, że głównym celem żłobków jest zapewnienie jak najlepszych warunków wszystkim dzieciom, jeżeli zatem, w opinii rodziców dziecka, działania żłobka nie służą temu celowi, mają oni możliwość zwrócenia się do opiekunów i dyrekcji placówki. Kadra, biorąc pod uwagę dobro wszystkich dzieci, powinna dążyć do rozwiązania problemu w sposób jak najpełniej realizujący oczekiwania wszystkich rodziców.

Z poważaniem,

Natalia Cabaj

Starszy radca